

Rapport

Natuurtoets Winkelcentrum Kerkelanden te Hilversum

projectnr. 258454
revisie 01
28 mei 2013

Opdrachtgever

Gemeente Hilversum
Dienst Stad, afdeling/sectie SO
t.a.v. dhr. F. van Kooten
Post bus 9900
1201 GM HILVERSUM

datum vrijgave	beschrijving revisie 01	goedkeuring	vrijgave
28 mei 2013	Definitief	M. Korthorst	C.J.S. Welling

b.a.

Projectgroep bestaande uit:

ir. M. Korthorst

Tekstbijdragen:

ir. M.Korthorst

Fotografie:

ir. M.Korthorst

Datum van uitgave:

28 mei 2013

Contactadres:

Monitorweg 29
Postbus 10044
1301 AA Almere - Stad

Copyright © 2013

Ingenieursbureau Oranjewoud

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de auteurs.

Inhoud

blz.

1	Inleiding	2
1.1	Aanleiding.....	2
1.2	Doel	2
1.3	Leeswijzer	2
2	Wettelijk kader natuurbescherming	4
2.1	Algemeen.....	4
2.2	Flora- en faunawet.....	4
2.3	Ecologische hoofdstructuur.....	4
2.4	Natuurbeschermingswet 1998	4
3	Gebiedsbeschrijving en projectvoornemen	5
3.1	Gebiedsbeschrijving	5
3.2	Projectvoornemen	7
4	Methodiek	8
4.1	Algemeen.....	8
4.2	Bureauonderzoek.....	8
4.3	Terreinbezoek	8
4.4	Effectbeoordeling en advies vervolgtraject	9
5	Resultaten gebiedsonderzoek.....	10
5.1	Gebiedsbeschrijving	10
5.2	Beschermde soorten	10
5.2.1	<i>Bureauonderzoek.....</i>	<i>10</i>
5.2.2	<i>Terreinbezoek</i>	<i>11</i>
5.2.3	<i>Samenvatting beschermde soorten.....</i>	<i>12</i>
5.3	Beschermde gebieden.....	13
6	Toetsing natuurwetgeving.....	14
6.1	Effectbepaling project.....	14
6.2	Effecten beschermde soorten	14
6.3	Effecten beschermde gebieden	15
6.3.1	<i>Effecten EHS.....</i>	<i>15</i>
6.3.2	<i>Effecten Natura 2000</i>	<i>15</i>
7	Conclusies en vervolg	16
7.1	Conclusie.....	16
7.2	Aanvullend onderzoek noodzakelijk.....	16
7.3	Tot slot.....	17
	Bijlage 1: Wettelijk kader	18
	Flora- en faunawet	18

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Het plangebied betreft het winkelcentrum Kerkelanden in Hilversum. De opdrachtgever is voornemens de gebouwen in het plangebied te renoveren, (deels) te slopen en de buitenruimte om het winkelcentrum te herinrichten.

Ruimtelijke plannen dienen te worden beoordeeld op de uitvoerbaarheid in relatie tot actuele natuurwetgeving, met name de Flora- en faunawet, Ecologische hoofdstructuur (EHS) en Natuurbeschermingswet 1998. Er mogen geen ontwikkelingen plaatsvinden die op onoverkomelijke bezwaren stuiten door effecten op beschermde natuurgebieden en/of flora en fauna. In dit kader is inzicht gewenst in de aanwezige natuurwaarden en de mogelijk daarmee samenhangende consequenties vanuit de actuele natuurwetgeving. Dit wordt gedaan op basis van een quickscan. In deze rapportage zijn de resultaten van de quickscan beschreven. In afbeelding 1.1 is de globale ligging van het plangebied weergegeven.

Afbeelding 1.1: Globale ligging(A) van het plangebied in de gemeente Hilversum (Bron: Googlemaps)

1.2 Doel

In ruimtelijke plannen, zoals bestemmingsplannen, is in het kader van de uitvoerbaarheid inzicht gewenst in de aanwezigheid van beschermde soorten en gebieden. Er dient te worden aangetoond dat het plan uitvoerbaar is. Het doel van voorliggende quickscan is het opsporen van strijdigheden van de voorgenomen ingreep met de Flora- en faunawet, EHS en/of de Natuurbeschermingswet 1998 en het bepalen of de aanvraag van een ontheffing noodzakelijk is.

1.3 Leeswijzer

In de inleiding wordt beschreven waarom deze quickscan is uitgevoerd en met welk doel. Vervolgens wordt in hoofdstuk twee algemene informatie verwoord over de natuurwetgeving, waaronder de Flora- en faunawet, EHS en de Natuurbeschermingswet 1998. In hoofdstuk drie wordt de huidige en toekomstige situatie van het plangebied beschreven en de ligging ten opzichte van de Ecologische hoofdstructuur en Natuurbeschermingswetgebieden (Natura 2000, Beschermde Natuurmonumenten en wetlands). In hoofdstuk vier wordt de gebruikte methode voor de uitvoering van deze quickscan omschreven. In hoofdstuk vijf staan de resultaten van deze quickscan flora en fauna. Deze zijn onderverdeeld in de resultaten van de literatuurstudie en het veldbezoek. In hoofdstuk zes worden de

resultaten uit hoofdstuk vijf getoetst aan de Flora- en faunawet, EHS en Natuurbeschermingswet 1998. Hieruit komen conclusies en aanbevelingen voort, die worden omschreven in hoofdstuk zeven. Het laatste hoofdstuk geeft de gebruikte bronnen voor dit onderzoek weer. Achter dit hoofdstuk bevinden zich twee bijlagen, die algemene informatie verschaffen met betrekking tot de Ecologische Hoofdstructuur, de Natuurbeschermingswet 1998 en de Flora- en faunawet.

2 Wettelijk kader natuurbescherming

2.1 Algemeen

De natuurwet- en regelgeving kent twee sporen, namelijk een soortgericht spoor (Flora- en faunawet) en een gebiedsgericht spoor (Ecologische Hoofdstructuur (EHS) en Natuurbeschermingswet 1998). De Flora- en faunawet richt zich op de bescherming van soorten en de EHS en Natuurbeschermingswet 1998 op de bescherming van gebieden. Met de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998 is de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn in nationale wetgeving geïmplementeerd.

Voor een uitgebreide algemene beschrijving van de Flora- en faunawet, Ecologische Hoofdstructuur en Natura 2000 wordt verwezen naar Bijlage 1.

2.2 Flora- en faunawet

Het doel van de Flora- en faunawet is het in stand houden van de inheemse flora en fauna. Vanuit deze wet is bij ruimtelijke ingrepen de initiatiefnemer verplicht op de hoogte te zijn van de mogelijk voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het projectgebied. De Flora- en faunawet gaat uit van het 'Nee, tenzij'-principe. Bepaalde handelingen, waaronder ruimtelijke ingrepen, waarbij beschermde soorten in het geding zijn, zijn slechts bij uitzondering en onder voorwaarden mogelijk.

2.3 Ecologische hoofdstructuur

De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is de kern van het natuurbeleid. De EHS is in provinciale structuurvisies uitgewerkt en vastgelegd in de ruimtelijke verordening. Ruimtelijke plannen moeten hieraan worden getoetst. Natura 2000-gebieden, Beschermde Natuurmonumenten en wetlands zijn beschermd via de Natuurbeschermingswet 1998 en hebben derhalve een wettelijke status. In of in de nabijheid van de EHS en Natuurbeschermingswetgebieden geldt het 'Nee, tenzij'-principe. In principe zijn er geen ontwikkelingen toegestaan als deze ontwikkelingen de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied aantasten.

2.4 Natuurbeschermingswet 1998

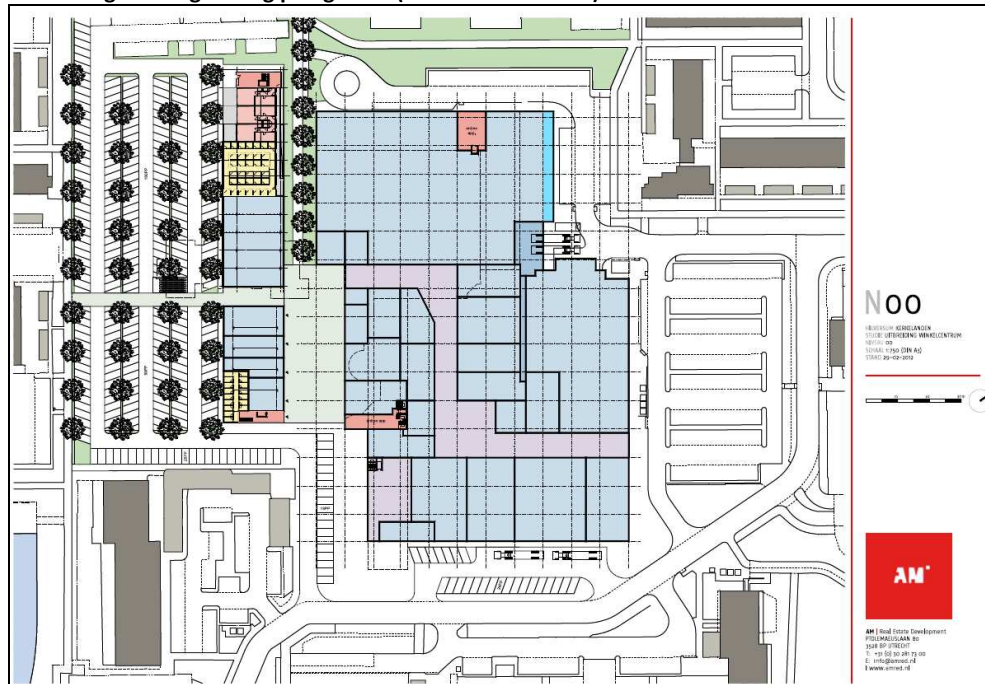
Natura 2000-gebieden, Beschermde Natuurmonumenten en wetlands zijn beschermd via de Natuurbeschermingswet 1998 en hebben derhalve een wettelijke status. In principe zijn er geen ontwikkelingen toegestaan als deze ontwikkelingen de natuurlijke waarden van het deze gebied direct of indirect (middels externe werking) aantasten.

3 Gebiedsbeschrijving en projectvoornemen

3.1 Gebiedsbeschrijving

Het plangebied betreft het winkelcentrum Kerkelanden, aangrenzende appartementen en de daaromheen gelegen (nood) parkeerplaatsen in de gemeente Hilversum. In de huidige situatie bestaat het winkelcentrum uit een gebouwencomplex opgebouwd uit verschillende (woon)lagen. De begrenzing van het plangebied wordt aan de zuidzijde gevormd door de Ambrosiushof en de Kapittelweg. Op de volgende pagina worden enkele foto's van het plangebied getoond.

Afbeelding 3.1: Begrenzing plangebied (bron: AMRED 2012)

WKC Kerkelanden boven de Lidl

Groenstrook langs parkeerterrein met zingende Huismussen

Verschillende zijden van het complex zijn geschikt voor vleermuizen.

Afbeelding 3.2: Enkele foto's van het plangebied

3.2 Projectvoornemen

Het geheel winkelcentrum wordt gerenoveerd. De ontwikkelaar is voornemens 48 appartementen in 2 eventueel geschakelde bouwblokken te realiseren. Verder wordt het winkelcentrum uitgebreid met circa 2.450 m². Verder wordt de gehele buitenruimte heringericht; er worden ca. 475 parkeerplaatsen op maaiveld gerealiseerd bestemd voor bewoners en bezoekers van de woningen, Koepel en het winkelcentrum.

4 Methodiek

4.1 Algemeen

Het onderzoek naar het voorkomen van beschermde soorten en ligging van beschermde gebieden is opgebouwd uit twee onderdelen:

- Bureaustudie naar waarnemingen van beschermde soorten uit het (recente) verleden en ligging van beschermde gebieden in de invloedssfeer van het project;
- Terreinbezoek naar de (mogelijke) aanwezigheid van beschermde soorten.

4.2 Bureauonderzoek

Bij de toetsing is alleen gekeken naar de strikt beschermde (Tabel 3) en overig beschermde (Tabel 2) soorten uit de Flora- en faunawet. Deze soorten zijn in Nederland zeldzaam of hebben een Europese bescherming (Habitatrichtlijn Bijlage IV-soorten) en moeten worden getoetst op voorkomen en effect. Treedt effect op of worden verbodsbepalingen overtreden, dan zijn er mogelijk maatregelen nodig om de effecten te voorkomen, verzachten of te compenseren om te voldoen aan de Flora- en faunawet. Algemene soorten (Tabel 1) zijn niet meegenomen in de toetsing. Deze soorten zijn zodanig algemeen in Nederland dat de gunstige staat van instandhouding niet in het geding komt door de meeste projecten. Bovendien geldt voor deze soorten een vrijstelling van de verbodsbepalingen uit art. 8 t/m 12 van de Flora- en faunawet. Wel geldt de zorgplicht. Door rekening te houden met de kwetsbare seizoenen van deze soorten, wordt voldoende aan de zorgplicht voldaan en kan de gunstige staat van instandhouding worden gegarandeerd.

Er zijn diverse bronnen geraadpleegd om een beeld te krijgen van de verspreiding en mogelijk voorkomen van beschermde soorten in en rond het plangebied. Aan de hand van deze informatie is een inschatting gemaakt of de betreffende soorten in het plangebied voor zouden kunnen komen, gezien de habitatvoorkeur van de betreffende soorten. De bronnen die zijn geraadpleegd, zijn:

- www.waarneming.nl;
- www.telmee.nl;
- Landelijke verspreidingsatlassen;
- Regionale verspreidingsatlassen.

Naast de bronnen met soortinformatie, is voor het bepalen van de ligging van beschermde gebieden gebruik gemaakt van de gebiedendatabase op de website van het Ministerie van EZ. Gekeken is naar de ligging van Natura 2000-gebieden ten opzichte van het plangebied en naar de instandhoudingsdoelstellingen van deze gebieden. Afhankelijk van de instandhoudingsdoelstellingen kan het effect worden bepaald. Hiernaast is gebruik gemaakt van de kaarten op de website van het Ministerie om te bepalen of het plangebied overlapt of grenst aan EHS.

Met behulp van landelijke verspreidingsatlassen is nagegaan of in het verleden zwaarder (Tabel 2 of 3-soorten) beschermde soorten zijn aangetroffen in of nabij het plangebied. Deze atlassen maken veelal gebruik van atlasblokken (5 x 5 kilometer). De soortgegevens hebben daarom betrekking op de regio en niet specifiek op het plangebied. Exacte locaties of datering van de waarnemingen zijn niet bekend.

4.3 Terreinbezoek

Naar aanleiding van de uitkomsten van voorgenemd bureaustudie is bepaald in hoeverre de aanwezigheid van beschermde soorten aannemelijk gesteld kan worden op basis van aanwezig geschikt habitat. Op 23 januari 2013 is een verkennend terreinbezoek aan het gebied afgelegd om te bepalen in hoeverre aan de hand van de soorten uit de bureaustudie en aan de hand van het voorkomen van geschikt habitat beschermde soorten kunnen voorkomen. Het gaat hier om een deskundigenoordeel op

basis van de fysieke gesteldheid van het terrein (biotopenonderzoek). Daarnaast zijn de aangetroffen belangwekkende soorten opgetekend.

4.4 Effectbeoordeling en advies vervolgtraject

Aan de hand van de bevindingen uit het bureauonderzoek en de resultaten van het verkennend terreinbezoek kan worden bepaald of een vervolgonderzoek nodig is om beschermde soorten uit te sluiten en om te bepalen wat de effecten zijn. Tevens kan worden geadviseerd over de te volgen procedure inzake de natuurwetgeving.

5 Resultaten gebiedsonderzoek

5.1 Gebiedsbeschrijving

In het plangebied zijn diverse aan elkaar geschakelde bouwblokken aanwezig. Tevens is een los bouwblok aanwezig. De appartementencomplexen zijn 3 à 4 woonlagen hoog, ze hebben een plat dak. De winkels bevinden zich op de begane grond onder de appartementen. Rondom het complex zijn grote parkeerterreinen aanwezig, de geparkeerde auto's staan in de beschutting van platanen.

Figuur 5-1: Blik op de ingang van het winkelcentrum en de parkeerplaatsen met bomen

5.2 Beschermde soorten

5.2.1 Bureauonderzoek

Om een inschatting te maken van de soortgroepen en specifieke soorten die in en rond het plangebied voorkomen, is de landelijke databank voor natuurwaarnemingen geraadpleegd, waaronder telmee.nl en waarneming.nl. Het invoerportaal waarneming.nl is een website waarop door vrijwilligers natuurwaarnemingen in Nederland worden verzameld. Telmee.nl is het invoerportaal van de landelijke Particuliere Gegevensbeherende Organisaties (PGO's). Er kan informatie over diverse soortgroepen tot op kilometerhokniveau worden verkregen.

Volgens telmee.nl en waarneming.nl komen in het plangebied en omgeving soorten voor van diverse soortgroepen. Aanvullende gegevens over het mogelijk voorkomen van beschermde soorten is verkregen uit verschillende verspreidingsatlassen. De 'Atlas van de natuur in de vechtstreek' van het Landschap Noord-Holland (Melman *et al.*, 2005) geeft de meest geschikte informatie aangevuld met de verspreidingsgegevens uit de 'Atlas van de Noord-Hollandse broedvogels' (Scharringa 2010), de 'Atlas van de Noord-Hollandse amfibieën en reptielen' (Herder 2010) en de 'Verspreiding van de Noord-Hollandse Flora' (www.landschapnoordholland.nl). Op basis van deze bronnen ontstaat een compleet beeld van de aanwezige natuurwaarden.

Uit de landelijke en provinciale verspreidingsinformatie uit atlassen (5 x 5 kilometerhok) blijkt dat in of nabij het plangebied in het verleden diverse beschermde soorten zijn waargenomen. Dit betreft onderstaande zwaarder beschermde (Tabel 2 en 3 Flora- en faunawet) soorten. Voor wat betreft de vogels is gefocust op de jaarrond beschermde nesten (categorie 1-4). Volgens de vermelde bronnen zijn de volgende soorten op of in de directe omgeving (Flora- en faunawetsoorten Tabel 2, 3 of soorten met jaarrond beschermde nesten (categorie 1-4) aanwezig:

Vogels

Categorie 1-4 (nesten jaarrond beschermd): boomvalk, buizerd, sperwer, havik, wespandief, steenuil, gierzwaluw, huismus, ransuil (Scharringa 2010).

Zoogdieren

Zwaarder beschermd: eekhoorn, das, boommarter, gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger, meervleermuis, rosse vleermuis, gewone grootoorvleermuis en franjestaart (telmee.nl)

Reptielen/amfibieën

Zwaarder beschermd: ringslang, levendbarend hagedis, poelkikker, heikikker, kamsalamander en rugstreeppad (Herder 2010).

Vlinders

Zwaarder beschermd: Geen

Libellen

Zwaarder beschermd: Geen

Vissen

Zwaarder beschermd: bittervoorn, kleine modderkruiper (Ravon.nl)

Flora

Zwaarder beschermd: Geen

Op basis van de verspreidingsgegevens van een soort, in combinatie met kennis van de terreingeschiedheid voor deze soorten, is nagegaan of deze soorten mogelijk in het plangebied of de omgeving kunnen voorkomen. Het voorkomen van wettelijk beschermde soorten in het uurhok of kilometerhok betekent natuurlijk niet dat deze soorten zich ook in (de omgeving van) het plangebied aanwezig is. Het plangebied omvat slechts een klein deel van het kilometerhok en daarmee ook een beperkt aantal verschillende biotopen en habitats. Met behulp van het terreinbezoek is nagegaan welke dit zijn. Hierdoor kan meer duidelijkheid gegeven worden over de voorkomende dan wel verwachte soorten in het plangebied.

5.2.2

Terreinbezoek

Op 23 januari 2013, bij helder weer, gedurende een langdurige vorstperiode met sneeuwval is een eenmalig terreinbezoek aan het plangebied afgelegd door een deskundig ecooloog van Oranjewoud. Naast directe waarnemingen kan aan de hand van de aangetroffen biotopen een beeld worden geschetst van de aanwezige beschermde soorten. Dit is noodzakelijk omdat enkele seizoensgebonden soorten flora en fauna mogelijk kunnen worden waargenomen. Aan de hand van het aangetroffen biotoop en habitatvoorkeur(en) kunnen echter wel indicaties worden gegeven van het mogelijk voorkomen van deze soorten in het plangebied.

In het plangebied is er sprake van twee biotopen:

- 1) Gebouwen
- 2) Bomen en plantsoenen

5.2.3 Samenvatting beschermde soorten

Gebouwen

Het plangebied bestaat grotendeels uit gebouwen. Deze gebouwen zullen (deels) gesloopt en/of gerenoveerd worden. De aanwezige appartementencomplexen betreffen gebouwen met platte daken en vele spouwmuurgaten en boeiborden. Deze gebouwen zijn in potentie geschikt bevonden als leef- en broedgebied voor o.a. vogels en zoogdieren (met name vleermuizen).

De gebouwen vormen in potentie geschikte verblijf- en rustplaatsen voor vleermuizen. In de gebouwen vormen betimmeringen, overhangende daklijsten, balkons, kieren, gaten en spouwmuren een geschikte verblijfplaats voor vleermuizen. Aanwezige spouwmuurgaten, balkons, zonneschermen en betimmeringen bieden gebouwbewonende vleermuizen toegang tot de gebouwen of de vleermuizen verblijven achter deze elementen. De spouwmuurgaten zijn op verschillende hoogtes in de gebouwen waargenomen. Voornamelijk de hoger gelegen spouwmuurgaten zijn geschikt voor gebouwbewonende vleermuizen. Naast de visuele beoordeling van de gebouwen is actief gezocht naar sporen en uitwerpselen die duiden op het gebruik van het plangebied door vleermuizen. Ten tijde van het terreinbezoek was er sprake van een flinke laag sneeuw waardoor een fatsoenlijke inspectie naar eventuele sporen en uitwerpselen niet mogelijk was, daarnaast zijn de dieren gedurende de winter niet actief. Op basis van de bureaustudie en het geschikte biotoop kan niet worden uitgesloten dat in de betreffende gebouwen sprake is van verblijfplaatsen van de uit de bureaustudie vermelde gebouwbewonende vleermuizen (gewone- en ruige dwergvleermuis en laatvlieger).

Nesten van de uit de bureaustudie vermelde roofvogelsoorten (paragraaf 5.2.1) worden op het plangebied uitgesloten. Het plangebied is volstrekt ongeschikt als broedgebied voor deze soorten. Ook voor de gierzwaluw zijn de gebouwen ongeschikt als broedplaats, geschikte (dak)pannen daken of andere structuren ontbreken voor deze beschermde stadsbewoner. De aanwezige gebouwen bieden geen geschikte nestlocaties voor deze soort.

Bomen en tuingroen

Op de parkeerterreinen staan tientallen bomen en er zijn verschillende groenstroken langs de parkeerplaatsen. In de groenstroken zijn ook met klimop begroeide boomstammen aanwezig. Hierin verblijven verschillende huismussen. Beschermde plantensoorten zijn niet aangetroffen, gezien het aangetroffen biotoop en de locatie wordt de aanwezigheid hiervan uitgesloten.

Het openbaar groen biedt een geschikt leefgebied voor algemeen voorkomende zoogdieren. Voor muizen en spitsmuizen vormt het openbaar groen een geschikt biotoop. Daarnaast worden soorten als konijn, egel en mol verwacht. In de wijde omgeving van het plangebied leven beschermde soorten als eekhoorn, das en boommarter. Het biotoop in het plangebied biedt echter geen geschikte leefomgeving voor deze soorten. Het openbaargroen en de bomen bieden geen geschikte verblijf- en rustplaatsen voor boombewonende vleermuizen, daarvoor zijn de bomen te dun en zijn de stammen te gaaf (geen geschikte holen en gaten).

Tijdens het terreinbezoek zijn diverse vogelsoorten waargenomen. De bomen bieden geschikte nestlocaties voor algemene vogelsoorten als ekster (diverse nesten zijn waargenomen), zwarte kraai en merel. Vermeldenswaardig is de aanwezigheid van groepjes huismussen op twee verschillende locaties rondom de parkeerplaatsen aangezien de nestlocaties van deze soort jaarrond zijn beschermd.

Door de afwezigheid van voortplantingswater in het plangebied wordt een beperkt aantal amfibieën verwacht. Het openbaar groen biedt in zeer beperkte mate een geschikt landbiotoop voor algemene amfibieën, zoals de gewone pad en bruine kikker. Het voorkomen van strikt beschermde amfibieën op het plangebied wordt op basis van het biotoop uitgesloten. Op basis van de bureaustudie komen de ringslang, levendbarende hagedis, poelkikker, heikikker, kamsalamander en rugstreeppad voor in de omgeving van Hilversum (Herder 2010). Het plangebied is ongeschikt voor reptielen en voor strikt beschermde amfibieën. Door afwezigheid van oppervlaktewater is de aanwezigheid van (beschermde)

vissoorten uit te sluiten. Ook voor beschermde libellen, vlinders of overige soortgroepen is het plangebied ongeschikt.

5.3 Beschermde gebieden

Op circa 1.5 kilometer van het plangebied ligt het Natura 2000-gebied Oostelijk vechtplassen (zie figuur 5.1). Er bevindt zich geen EHS binnen het plangebied. Het dichtstbijzijnde EHS gebied ligt op circa 400 meter ten zuiden van het plangebied (zie figuur 5.2), dit gebied maakt eveneens onderdeel uit van een Beschermd Natuurmonument.

Figuur 5.1. Ligging van Natura 2000-gebieden (geel) en Beschermde Natuurmonumenten (oranje) in de omgeving van Hilversum-oost (www.synbios.alterra.nl)

Figuur 5.2. Ligging van Ecologische hoofdstructuur (groen) in de omgeving van Hilversum-oost (www.synbios.alterra.nl)

6 Toetsing natuurwetgeving

6.1 Effectbepaling project

Voor de geplande ruimtelijke ingreep wordt ingegaan van het grootschalig renoveren en verbouwen van de bestaande gebouwen. Bomen en het openbaar groen wordt heringericht.

6.2 Effecten beschermde soorten

Broedvogels

Alle in gebruik zijnde nesten van vogelsoorten in Nederland zijn beschermd onder de Flora- en faunawet. Met de meeste broedvogels kan echter in het algemeen relatief eenvoudig rekening worden gehouden door eventuele kap- en sloopwerkzaamheden niet uit te voeren in de broedtijd (circa maart tot en met juli) en indien concrete broedgevallen aanwezig zijn. Op deze wijze zijn geen belemmeringen vanuit de Flora- en faunawet aan de orde.

Er is een aantal vogelsoorten waarvan de broedplaatsen jaarrond beschermd zijn en bij verwijdering van de broedplaats altijd ontheffing moet worden aangevraagd. Dit zijn de zogenoemde categorie 1-4-vogelsoorten (zie bijlage 1). Langs de randen van het plangebied zijn op twee locaties huismussen waargenomen, dit is een van de soorten waarvan de nestlocatie jaarrond is beschermd. De groenstroken en (voedselresten) rondom het winkelcentrum zijn geschikt foerageergebied. Bij het herinrichten van het openbaar groen worden mogelijk nesten vernietigd waarmee de Flora- en faunawet wordt overtreden. Om inzicht te krijgen in het aantal huismussen en de broedplaatsen zal veldonderzoek (2 maal) verricht moeten worden conform de richtlijnen, deze zijn uitgeschreven door het Ministerie van EZ in de soortenstandaard "huismus".

Zoogdieren

Vleermuizen

Alle vleermuissoorten zijn strikt beschermd onder de Flora- en faunawet. Bij het slopen of strippen van de aanwezige bebouwing dient te allen tijde rekening te worden gehouden met de mogelijke aanwezigheid van vleermuizen. Gebouwbewonende vleermuizen verblijven in spouwmuren of onder dakbetimmering of in andere kieren en holten.

Het winkelcentrum en de aangrenzende gebouwen zijn vanwege de aanwezigheid van vele spouwmuurgaten en andere kieren geschikte als verblijf- en rustplaats voor vleermuizen. Op basis van de aanwezigheid van gebouwbewonende vleermuizen in de gemeente en de geschiktheid van het gebouw is een nader onderzoek naar voornamelijk de gebouwbewonende gewone dwergvleermuis en laatvlieger noodzakelijk, het is niet uit te sluiten dat ze gebruikmaken van gebouwen in het plangebied.

Overige zoogdieren

Er zijn geen andere zwaardere beschermde zoogdieren aanwezig in het plangebied. Uit bureaustudie blijkt dat o.a. de eekhoorn, das en boomarter voorkomen ten oosten van Hilversum. Het biotoop is volledig ongeschikt voor deze soortgroepen, ze komen voor op de landgoederen en omliggende bossen. Het biotoop binnen het plangebied biedt geen geschikt leefgebied voor deze soorten.

Reptielen en amfibieën

Hoewel uit de bureaustudie naar voren komt dat de strikt beschermde soorten aan de oostzijde van Hilversum voorkomen, zijn er in het plangebied zelf geen waarnemingen bekend. Er zijn geen zwaardere beschermde amfibie- en reptielsoorten in het plangebied aanwezig, de aanwezigheid van deze soorten kan uitgesloten worden. Gezien de verspreiding van deze zwaardere beschermde soorten in de omgeving, hun habitateisen en het ontbreken van voortplantingswater, wordt deze soort ook niet verwacht in het plangebied. Er wordt dan ook geen effect verwacht.

Vissen

Wegens het ontbreken van open water, zijn effecten op beschermde vissen uit te sluiten

Planten

Er zijn geen beschermde plantensoorten aangetroffen in het plangebied. Het plangebied herbergt geen geschikt habitat of standplaatsfactoren voor de beschermde soorten. Effecten worden dan ook uitgesloten.

Vlinders, Vlinders en overige soortgroepen.

Het plangebied herbergt geen geschikt habitat voor de beschermde soorten. Effecten worden dan ook uitgesloten.

6.3 Effecten beschermde gebieden

6.3.1 Effecten EHS

Voor wat betreft de EHS is er alleen bij directe aantasting sprake van vervolgstappen, waaronder compensatie. Er bevindt zich geen EHS binnen het plangebied. Er is van directe aantasting van de EHS dan ook geen sprake. De ruimtelijke ontwikkeling heeft geen effect op de directe omgeving van het plangebied. Vanuit dit oogpunt zijn er voor EHS geen belemmeringen (het EHS toetsingskader kent evenmin een externe werking).

6.3.2 Effecten Natura 2000

Uit de bureaustudie blijkt dat er binnen 3 kilometer van het plangebied een Natura 2000-gebied is gelegen. Vanwege de grote afstand, de aard en omvang van de ontwikkeling (lokaal) worden effecten op de natuurlijke kenmerken en waarden van dit gebied uitgesloten.

7 Conclusies en vervolg

7.1 Conclusie

Samengevat is het resultaat van deze natuurtoets dat zich ter hoogte van het projectgebied maar in beperkte mate beschermde flora en fauna aanwezig is. Dat er verblijfplaatsen van strikt beschermde vleermuizen op het plangebied voorkomen is echter niet bij voorbaat uit te sluiten, dit geldt eveneens voor de aanwezigheid van jaarrond beschermde broedsplaatsen van de Huismus. Om de aanwezigheid van zowel vleermuizen als Huismus in beeld te krijgen is nader onderzoek noodzakelijk (zie paragraaf 7.2). Als blijkt dat functioneel leefgebied van Huismus of vleermuizen wordt aangetast of verstoord door de ingreep, is het opstellen van een mitigatieplan noodzakelijk. Dit dient ter goedkeuring voorgelegd te worden aan Dienst Regelingen van het Ministerie van EZ om er zeker van te zijn dat de juiste procedures worden gevolgd.

In het kader van het voorgenomen kappen van de bomen binnen het plangebied dient er ook rekening gehouden te worden met de aanwezigheid van broedvogels tijdens het broedseizoen. Aangezien op het terrein in het voorjaar diverse broedende vogels zijn te verwachten, dient hiermee in de planning en uitvoering rekeningen te worden gehouden. Het kappen van bomen en het verwijderen van struweel dient bij voorkeur in de periode september - februari plaats te vinden. Indien de bomen gedurende het broedseizoen gekapt dienen te worden is een ecologische begeleiding nodig om vast te stellen of er geen broedende vogels in de te kappen begroeiing aanwezig is.

7.2 Aanvullend onderzoek noodzakelijk

- **Vleermuizen**

Uit de bevindingen van deze natuurtoets blijkt dat op het plangebied vleermuizen kunnen verblijven. Vleermuizen zijn strikt beschermde soorten en staan vermeld op tabel 3 van het Vrijstellingsbesluit en bijlage 4 van de Habitatrichtlijn. Voor deze soorten geldt een zwaar afwegingskader. Om te bepalen of de voorgenomen herinrichting en renovatiewerkzaamheden een negatief effect hebben op deze beschermde soorten is het nodig om aanvullend onderzoek uit te voeren en om de aan- of afwezigheid vast te stellen.

Daarnaast is deze kennis noodzakelijk om, indien nodig, met succes een ontheffingsprocedure in het kader van de Flora- en faunawet te doorlopen en om gepaste mitigerende en compenserende maatregelen te kunnen formuleren.

De gebouwen dienen conform het vleermuisprotocol 2012 nader onderzocht te worden op verblijfplaatsen (zomer- kraam- en foerageergebied). Conform dit protocol zijn meerdere onderzoeksronden noodzakelijk in de periode maart - augustus 2013.

Tijdens dit veldbezoek worden de gevels, ramen en grond/bestrating langs de gevels geïnspecteerd op de mogelijke aanwezigheid van sporen (mest/urinstrepen) die duiden op de aanwezigheid van vleermuizen. Bij het schemer gaan vleermuizen uitvliegen uit hun (kolonie-)verblijven. Op dat moment zal worden gekeken of er ook uitvliegende dieren uit de gebouwen komen. Eveneens zal er 's nachts en in de vroege ochtend worden gekeken naar mogelijke trek- en foerageerroutes van vleermuizen in de nabijheid van de te slopen gebouwen.

Voor het waarnemen van de aanwezige vleermuizen dient gebruik gemaakt te worden van een batdetector. De onderzoeken richt zich met name op gebouwbewonende vleermuissoorten, zoals gewone dwergvleermuis en laatvlieger.

Wanneer geen vleermuizen worden aangetroffen, dan is een verzoek tot besluit van Dienst Regelingen (Ministerie van EZ) in het kader van de Flora- en faunawet niet noodzakelijk. De werkzaamheden kunnen dan zonder bezwaren vanuit de Flora- en faunawet doorgang vinden. Indien vleermuizen wel aanwezig zijn dan dient een mitigatieplan te worden opgesteld om effecten geheel uit te sluiten. Voor

vleermuizen is een ontheffing voor onderhavig project niet mogelijk. Voor deze soorten moeten de effecten vooraf worden voorkomen middels het mitigatieplan.

Om er zeker van te zijn dat de juiste procedures worden doorlopen, is het mogelijk om het mitigatieplan voor te leggen (in de vorm van een ontheffingsaanvraag) aan de Dienst Regelingen van het Ministerie van EZ. Dienst Regelingen zal, indien het akkoord is met het aangeleverde stappenplan waarin de aanpak voor mitigatie beschreven wordt, een zogenaamde 'verklaring van geen bedenkingen' (vvgb) (bij een aanvraag onder de Omgevingsvergunning) of een 'positieve afwijzing' (bij een regulier ingediende Flora- en faunawet ontheffingsaanvraag) afgeven.

De doorlooptijd van een ontheffingaanvraag bij Dienst Regelingen bedraagt doorgaans 3 tot 4 maanden (reguliere aanvraag) en maximaal 26 weken (via de Omgevingsvergunning). Een onderzoek met zwaarder beschermde soorten is circa drie jaar geldig. Indien de werkzaamheden niet binnen drie jaar hebben plaatsgevonden dan moet opnieuw onderzoek worden uitgevoerd.

- **Huismus**

In het projectgebied zijn broedende huismussen te verwachten aangezien deze tijdens het veldbezoek zijn waargenomen. Een broedvogelonderzoek conform de soortenstandaard *Huismus* in het voorjaar is noodzakelijk om inzicht te krijgen in het aantal en de broedlocaties. Bij de inrichting en het ontwerp van de bebouwing dient rekening gehouden te worden met de aanwezigheid van deze beschermde vogelsoort door vogelvriendelijke te bouwen en te ontwerpen. Te denken valt aan bijvoorbeeld het 'huismus' vriendelijk inrichten van het openbaar groen en het beschikbaar stellen van duurzame broedplaatsen.

7.3 Tot slot

De voorliggende natuurtoets is gebaseerd op inventarisatiegegevens van derden, literatuuronderzoek en verkennend terreinbezoek.

Een dergelijk onderzoek kan niet geheel uitsluiten, dat tijdens de uitvoering van de werkzaamheden, (strikt) beschermde soorten worden aangetroffen. Gezien het gebruik en de kennis van aanwezige natuurwaarden in het plangebied worden de risico's op verstoring van beschermde soorten als minimaal ingeschat. Eventueel aangetroffen soorten dienen verplaatst te worden naar geschikt leefgebied in de omgeving.

Indien u nog vragen heeft naar aanleiding van deze rapportage kunt u contact opnemen met onze ecologisch adviseur Martijn Korthorst (036 -530 81 21) van ons bureau.

Bijlage 1: Wettelijk kader

Flora- en faunawet

Het doel van de Flora- en faunawet is het in stand houden van de inheemse flora en fauna. Vanuit deze wet is bij ruimtelijke ingrepen de initiatiefnemer verplicht op de hoogte te zijn van de mogelijk voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het projectgebied. Het uitgangspunt van de wet is dat geen schade mag worden gedaan aan beschermde soorten, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het 'nee, tenzij' – principe). Bepaalde handelingen, waaronder ruimtelijke ingrepen, waarbij beschermde soorten in het geding zijn, zijn slechts bij uitzondering en onder voorwaarden mogelijk.

Onder bepaalde voorwaarden geldt een algemene vrijstelling of een ontheffingsplicht van de verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet. Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling of ontheffing hangt af van de dier- of plantensoorten die voorkomen in het onderzoeksgebied. Hiertoe worden verschillende beschermingsregimes onderscheiden:

- Soorten van tabel 1 – algemene soorten – lichtste beschermingsregime;
- Soorten van tabel 2 – overige soorten – middelste beschermingsregime;
- Soorten van tabel 3 – genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in bijlage 1 van de AMvB – zwaarste beschermingsregime.

Algemene vrijstelling

Voor tabel 1-soorten geldt voor ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling van de verbodsbepalingen in de wet (art. 8 t/m 12) en is derhalve geen ontheffing nodig.

Vrijstelling onder gedragscode

Voor tabel 2-soorten geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen in de wet (art. 8 t/m 12) als wordt gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode. De goedgekeurde gedragscodes staan vermeld op de website van het Ministerie van EZ (www.drloket.nl). Voor de meeste activiteiten zijn er inmiddels gedragscodes goedgekeurd. De kans is groot dat de voorgenomen activiteit kan worden uitgevoerd onder één van de vele goedgekeurde gedragscodes.

Ontheffing tabel 2 en 3

Als er niet kan worden gewerkt onder een geldige gedragscode, is voor tabel 2-soorten alsnog een ontheffing nodig om toestemming te hebben voor het overtreden van de verbodsbepalingen in de wet. Ook voor tabel 3-soorten geldt een ontheffingsplicht. Ingrepen waarbij de verbodsbepalingen worden overtreden moeten ter goedkeuring worden voorgelegd aan Dienst Regelingen door middel van een ontheffingsaanvraag, vergezeld van een overzicht van mitigerende of compenserende maatregelen om effecten tegen te gaan. Wanneer mitigerende maatregelen voldoende worden geacht om effect voorafgaand aan de ingreep te voorkomen, krijg u bericht terug in de vorm van een 'positieve afwijzing' van uw ontheffingsaanvraag. Dit betekent dat u uw werkzaamheden mag uitvoeren, mits zij precies volgens het mitigatieplan worden uitgevoerd. Op deze manier worden overtredingen van de Flora- en faunawet voorkomen. Als de mitigerende of compenserende maatregelen (tijdelijke) effecten niet kunnen voorkomen en de gunstige staat van instandhouding niet in het geding komt, dan wordt een ontheffing verleend.

Habitatrichtlijn Bijlage IV-soorten

Sinds augustus 2009 is door een uitspraak van de Raad van State bepaald dat er volgens de Europese Habitatrichtlijn geen ontheffing meer verleend mag worden voor het vernietigen van vaste verblijfplaatsen van bijlage IV-soorten met als wettelijk belang ruimtelijke ingrepen. Een ontheffing voor ruimtelijke ingrepen is alleen mogelijk onder de volgende wettelijke belangen:

- Bescherming van flora en fauna;
- Volksgezondheid of openbare veiligheid;
- Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten.

Voor de meeste ruimtelijke projecten betekend dit dat een ontheffing voor Habitatrichtlijn Bijlage IV-soorten alleen kan worden aangevraagd onder dwingende redenen van groot openbaar belang. Dit belang moet worden onderbouwd om het groot openbaar belang aan te tonen. Een groot openbaar belang is een belang op regionale of nationale schaal. Vaak is de verwijzing naar een regionale structuurvisie voldoende.

Vogels

Vogels zijn niet opgenomen in van de Flora- en faunawet; alle vogels zijn in Nederland gelijk beschermd. Werkzaamheden of gebruik van ruimte waarbij vogels worden gedood of verontrust, of waardoor hun nesten of vaste rust- of verblijfplaatsen worden verstoord zijn verboden.

Jaarrond beschermde verblijfplaatsen

Tijdens werkzaamheden dient rekening te worden gehouden met het broedseizoen van vogels. Speciale bescherming genieten die vogelsoorten die het gehele jaar of jaarlijks dezelfde nestlocatie gebruiken. Sinds augustus 2009 is door een uitspraak van de Raad van State bepaald dat er volgens de Europese Vogelrichtlijn geen ontheffing meer verleend mag worden voor het vernietigen van vaste verblijfplaatsen van vogels met als wettelijk belang ruimtelijke ingrepen of dwingende redenen van groot openbaar belang. Om ruimtelijke ontwikkelingen toch uit te kunnen voeren, moeten mitigerende maatregelen worden genomen om effecten vooraf te voorkomen. Om zeker te zijn van de juiste maatregelen is het aan te bevelen om de maatregelen voor te leggen aan het Ministerie van EZ door het indienen van een ontheffingsaanvraag. Hoewel een ontheffing voor vogels in de meeste gevallen niet kan worden afgegeven, geeft de Minister in haar besluit aan of de maatregelen voldoende zijn (positieve afwijzing).

Slechts een beperkt aantal vogelsoorten (zie tabel 2.1) bewoont het nest permanent of keert elk jaar terug naar hetzelfde nest. Deze soorten staan vermeld in categorie 1 t/m 4 van de 'Aangepaste lijst van jaarrond beschermde vogelnesten' (Ministerie van EL&I, 2009). Overigens maken de meeste vogels elk broedseizoen een nieuw nest of zijn in staat om een nieuw nest te maken. Deze vogelnesten voor eenmalig gebruik zijn alleen tijdens het broedseizoen beschermd.

Soortnaam	Categorie vaste nesten	Op de volgende categorieën gelden de verbodsbepalingen van artikel 11 van de Flora- en faunawet het <i>gehele</i> seizoen
Steenuil	1	Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats
Gierzwaluw, Huismus, Roek	2	Nesten van koloniebroeders die elke broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar.
Grote gele kwikstaart, Kerkuil, Oehoe, Ooievaar, Slechtvalk,	3	Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elke broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar
Boomvalk, Buizerd, Havik, Ransuil, Sperwer, Wespandief, Zwarte wouw	4	Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen

Indien een ruimtelijke ontwikkeling negatieve effecten op deze soorten heeft is een ontheffing nodig. Voor vogels kan alleen een ontheffing worden verleend op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn. Dit zijn:

- Bescherming van flora en fauna (b);
- Veiligheid van het luchtverkeer (c);
- Volksgezondheid of openbare veiligheid (d).

Zorgplicht

In de Flora- en faunawet is een zorgplicht opgenomen. Deze zorgplicht houdt in dat planten en dieren niet onnodig vernield/gedood of verstoord mogen worden. Dit betekent dat handelingen (of het nalaten

hiervan) waarvan men weet, of redelijkerwijs kan vermoeden, dat ze nadelig zijn voor planten en/of dieren niet mogen worden uitgevoerd. Wanneer dergelijke handelingen toch uitgevoerd moeten worden, moeten maatregelen, voor zover dit in redelijkheid kan, worden genomen om de nadelige gevolgen te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Er dient bijvoorbeeld zo gewerkt te worden dat dieren kunnen ontsnappen en het kan nodig zijn om soorten te verplaatsen (bijvoorbeeld planten en amfibieën). Deze algemene zorgplicht geldt voor elke soort en elk individu in Nederland.

Procedure ontheffingsaanvraag

Voor soorten van tabel 1 geldt een vrijstelling. U hoeft geen ontheffing van de Flora- en faunawet aan te vragen, maar u moet wel de zorgplicht nakomen.

Voor soorten van tabel 2 geldt dat als u kunt werken volgens een goedgekeurde gedragscode er een vrijstelling geldt. U hoeft geen ontheffing van de Flora- en faunawet aan te vragen, maar u moet uw activiteiten aantoonbaar uitvoeren zoals in de gedragscode staat. Tevens blijft de zorgplicht gelden.

Indien u niet kunt werken volgens een gedragscode, maar u kunt maatregelen nemen om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen (zogenoemde mitigerende maatregelen), dan hoeft u ook geen ontheffing van de Flora- en faunawet aan te vragen. Wilt u zeker weten of uw mitigerende maatregelen voldoende zijn, en er inderdaad geen ontheffing nodig is? Vraag dan een ontheffing aan om uw maatregelen goed te keuren.

Indien beschermde soorten van tabel 3 zijn aangetroffen in het plangebied, dan is mogelijk een ontheffingsaanvraag noodzakelijk. Net als voor tabel 2-soorten geldt dat als u maatregelen kunt nemen om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen (zogenoemde mitigerende maatregelen), u geen ontheffing van de Flora- en faunawet hoeft aan te vragen. U kunt uw mitigatieplan voorleggen bij Dienst Regelingen voor goedkeuring.

Voor soorten van bijlage IV van de Habitatrichtlijn (die ook onder de tabel 3-soorten van de Flora- en faunawet vallen) is het niet langer mogelijk ontheffing aan te vragen op grond van ruimtelijke ontwikkelingen. Dat zelfde geldt voor vogelsoorten. Zie bijlage 1 Flora- en faunawet voor een beschrijving van de te volgen procedure voor deze soorten.

Indien u geen mitigerende maatregelen kunt nemen, dan dient een ontheffing te worden aangevraagd bij Dienst Regelingen van het ministerie van Economische Zaken. Voor de ontheffingsaanvraag is het noodzakelijk te weten welke soorten aanwezig zijn, zodat gerichte mitigerende maatregelen kunnen worden getroffen. Dienst Regelingen zal, indien het akkoord is met het aangeleverde stappenplan waarin de aanpak voor mitigatie beschreven wordt, een zogenoemde 'verklaring van geen bedenkingen' (vvgb) afgeven. Daarmee zegt zij in feite dat een ontheffing niet noodzakelijk is wanneer men zich bij de uitvoering houdt aan het opgestelde stappenplan.

Wanneer gesloopt of gekapt wordt zonder vervolgonderzoek te laten plaatsvinden, en er blijken beschermde soorten aanwezig te zijn, dan wordt de Flora- en faunawet overtreden. Dit is een economisch delict waar boetes aan verbonden zijn.

Onderzoek naar vleermuizen duurt ongeveer 6 maanden. Indien het onderzoek over de winterperiode heen getrokken moet worden, kan het langer duren. Onderzoek naar andere soortgroepen kan vaak sneller (met 1 of 2 bezoeken) afgerond worden. De doorlooptijd van een ontheffingsaanvraag bij Dienst Regelingen bedraagt doorgaans 6 weken tot 4 maanden.

Een vleermuisonderzoek is circa drie jaar geldig. Indien de werkzaamheden niet binnen drie jaar hebben plaatsgevonden, dan moet opnieuw onderzoek worden uitgevoerd.

Wabo

Vanaf 1 oktober 2010 is voor ruimtelijke ontwikkelingen de Wabo (Wet algemene bepalingen omgevingsrecht) in werking getreden. Dit houdt in dat de benodigde vergunningen en ontheffingen, dus ook die ten aanzien van de Flora- en faunawet en Natuurbeschermingswet, in de meeste gevallen via

een omgevingsvergunning gaan lopen. De aanvraag voor de omgevingsvergunning wordt ingediend bij de betreffende gemeente en vervolgens door de gemeente ter beoordeling voorgelegd aan het Ministerie van Economische Zaken (voormalig Ministerie van LNV). Het Ministerie van EZ geeft bij goedkeuring een vvgb (verklaring van geen bedenkingen) af. Deze vvgb vervangt de huidige ontheffing Flora- en faunawet.

De grootste veranderingen in het nieuwe systeem zijn dat:

1. het Ministerie van EZ geen direct contact meer met de aanvrager heeft;
2. de gemeente verantwoordelijk is voor toezicht en handhaving van de vvgb in de omgevingsvergunning.

Het doel van deze herstructurering is het versnellen en vergemakkelijken van de procedure.